

Lagerbladet

OSKARSHAMN

En tidning till alla hushåll i Oskarshamns kommun från Svensk Kärnbränslehantering AB

Nr 1 • 2013

Nattvandrare ger trygghet på stan

Sid 3-5

Gammalt blir som nytt i Figeholm

Sid 10-11

Nytt geosfärslaboratorium planeras på Äspö

Sid 7-9

En minut om dagen – för miljöns skull

Allt som oftast tar jag mig en titt på någon av stans återvinningsbutiker. Senast var jag på Miljöhuset Återbruk i Oskarshamn (se bilden) och letade efter en propp till ett handfat därhemma. Tyvärr var lyckan inte med mig den gången. Men jag har fyndat mycket annat den vägen. Nu närmar sig ju också vårstädningen och då blir det förmodligen ännu en tur till någon återvinningsbutik för att lämna överblivna grejer. Resten av skräpet åker iväg till miljöstationen.

I dag är det ju en självklarhet för de flesta att man ska sortera sina sopor och lämna till återvinning. En minut om dagen. Längre tid behöver det inte ta att göra det viktigaste av allt – sortera ut sitt farliga avfall. Att det radioaktiva avfallet ska tas om hand på ett säkert sätt, det tycker nog de allra flesta. Men allt annat farligt avfall som vi har i våra hem – elektronik, lågenergylampor, batterier, lysrör, lösningsmedel, lim, färg och bekämpningsmedel – det måste också tas om hand. Slänger vi batterier i soppåsen finns risken att bly och kvicksilver hamnar i naturen i stället för att återvinnas i nya batterier.

I det här numret av Lagerbladet handlar det en hel del om återanvändning. På sidorna 10–11 möter du en riktigt häändig person som är mästare i att ta hand om gamla grejer. Det är möbelrenoveraren och snickaren Johan Fornander som öppnar byggnadsvårdsbutik i Figeholm. Till och med SKB:s underjordslaboratorium på Äspö har blivit intressant att återvinna. På sidorna 7–9 kan du läsa om hur svenska forskare vill återanvända anläggningen för annan naturvetenskaplig forskning. Att mycket av idéerna har anknytning till klimat och miljö är både spännande och lovtvårt, tycker jag. Vi gör också en internationell utblick för att se hur det står till med kärnavfallsfrågan i andra länder. Men först ska vi ut och nattvandra.

Trevlig läsning!

Anna Wahlstéen, redaktör

Lagerbladet är Svensk Kärnbränslehantering AB:s externa informationstidning. Den vänder sig i första hand till kommuninvånarna i Östhammars och Oskarshamns kommuner, där SKB har anläggningar. Tidningen ges ut i två lokala editioner, en för varje kommun, tre–fyra gånger per år.

Lagerbladet delas ut till alla hushåll och fastighetsägare i Oskarshamns kommun. Övriga kan gratis prenumerera på Lagerbladet – se Kontakt.

Grafisk formgivning:
Selander Production AB,
Östhammar

Tryck: Wikströms Tryckeri AB,
Uppsala

Om du har frågor om SKB:s verksamhet i din kommun, ring 0491-76 78 00.

Redaktion

Eva Nevelius, Forsmark
Inger Brandgård, Stockholm
Anna Wahlstéen, Oskarshamn

Kontakt

SKB, Box 929, 572 29 Oskarshamn
Anna Wahlstéen 0491-76 80 96
anna.wahlsteen@skb.se
www.skb.se/lagerbladet

Ansvarig utgivare

Eva Nevelius

Huvudkontor

SKB, Box 250, 101 24 Stockholm
Telefon 08-459 84 00
www.skb.se

ISSN 1651-8675

Omslagsbild:
Johan Fornander
satsar på byggnads-
vård i Figeholm,
sidorna 10–11.

Foto Curt-Robert Lindqvist

Vi tar hand om det svenska radioaktiva avfallet på ett säkert sätt

Svensk Kärnbränslehantering AB – SKB – grundades på 1970-talet av kärnkraftsföretagen. Det är SKB:s uppdrag att ta hand om Sveriges radioaktiva avfall på kort och lång sikt för att skydda människor och miljö. SKB har cirka 500 anställda.

Här finns SKB:

Forsmark

- Slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall – SFR
- Kärnbränsleförvaret planeras
- Utbyggnad av SFR planeras
- Östhammar: SKB Näringslivsutveckling AB

Stockholm

- Huvudkontor
- SKB International AB

Oskarshamn

- Mellanlagret för använt kärnbränsle – Clab
- Kapsellaboratoriet – centrum för utveckling av inkapslingsteknik
- Äspölaboratoriet – forskningsanläggning för geologisk slutförvaring av kärnavfall
- Inkapslingsanläggning planeras
- Kapselabrik planeras
- SKB Näringslivsutveckling AB

De ställer upp för ungas trygghet på stan

Text Anna Wahlstéen Foto Curt-Robert Lindqvist

Fler nyktra vuxna på stan nattetid ger en lugnare och tryggare stämning för ungdomarna. Skadegörelse, våld och alkoholmissbruk bland unga minskar med fler vuxna på stan. Det vittnar både polis, fältsekreterare och de unga själva om.

Den här natten får fältarna Lars-Erik Karlsson (mitten) och Jennifer Idberg (till höger) sällskap på stan av Nidela Gavran, nattvandrande förälder.

Mörkret har lagt sig över Oskarshamn, klockan närmar sig tio och ännu ligger gatorna tomma. Bara någon enstaka person skyndar förbi, drar upp jackan runt halsen för att undkomma det gråkulna februarivädret. Lagerbladet är på väg till Hamngatan 8A, för att träffa kommunens fältsekreterare innan de ger sig ut för att nattvandera.

Lars-Erik Karlsson och Jennifer Idberg hälsar oss välkomna. Det är två av kom-

munens tre fältsekreterare, eller fältare som de själv kallar sig. I köket står färdigbryggt kaffe och smör och bröd uppdukat. Jodå, lite mat i magen inför en natt på stan är inte så dumt.

Information och relationer

Fältarna jobbar dagligen med ungdomars alkohol-, drog- och tobaksvanor. Mycket handlar om information till ungdomar och föräldrar. Men att skapa relationer

med de unga är minst lika viktigt. Därför är de ofta ute på plats där ungdomarna befinner sig, oavsett om det är i skolmiljö, i samband med fritidsaktiviteter eller ute på stan nattetid.

Ungefär 15 gånger per år organiserar de nattvandringar i Oskarshamn. Ofta vid större evenemang, högtider och inte minst skolavslutningar. Det är då ungdomarna är ute, det är då många provar alkohol för första gången och det är då det

Läs mer ►►

Under de senaste åren har antalet vuxna på stan ökat markant i Oskarshamn. Mycket tack vare Föreningssteget som uppmuntrar föreningar att delta när kommunens fältsekreterare arrangerar nattvandringar.

behövs vuxna på stan. Erfarenheterna visar att fler nyktra vuxna på stan nattetid minskar skadegörelse, våld och alkoholmissbruk bland unga.

– Bara att vi vuxna finns där och går runt och pratar med ungdomarna ger en lugnare stämning. Men det är klart att ser vi någon som är för berusad eller mår dåligt så rycker vi ju in, säger Jennifer Idberg.

Fler vuxna vandrar

Under flera år var det svårt att få folk till nattvandringarna, men de två senaste åren har det vänt. Mycket tack vare Föreningssteget som är ett initiativ från SKB

och OKG för att hjälpa föreningar i det förebyggande arbetet mot alkohol, tobak och droger (se artikel sidan 5).

– Vi har fått ett stort uppsving sedan Föreningssteget startade. Under förra året hade vi ett 60-tal personer från ungefär 20 föreningar som nattvandrade, berättar Lars-Erik Karlsson och visar den loggbok som alla nattvandrare skriver upp sig i.

De vuxna går i mindre grupper, två eller tre tillsammans, vandrar runt på stan och besöker evenemang och discon, ja, platser där ungdomarna finns helt enkelt.

– Deras uppgift är inte att ge sig in i olika situationer utan det viktiga är att de finns där som stöd om ungdomarna

behöver och att de kontaktar oss eller polisen om oroligheter uppstår eller om de påträffar berusade ungdomar, berättar Jennifer Idberg.

Positiv trend

Hur ser då situationen ut i Oskarshamn? Bättre, hävdar Lars-Erik och Jennifer. För fem-tio år sedan var det mycket mer ungdomar ute på stan och fler drack sig berusade. Det visar även de ungdomsenkäter som genomförs årligen med elever i grundskolans årskurs åtta och gymnasieskolans årskurs två. Alkoholdrickandet sjunker stadigt bland de unga och det är fler som väljer att avstå alkohol helt.

I ungdomsenkäten 2012 svarade var tredje elev i grundskolans årskurs åtta att de druckit alkohol det senaste halvåret, vilket är en minskning från 2006 då nästan hälften av eleverna svarade ja på frågan.

– Vi ser också att föräldrarna säger nej i större utsträckning och det är jätteviktigt. All forskning visar att om man blir bjuden på alkohol av sina föräldrar så dricker man mer än sina kompisar, säger Jennifer Idberg.

Föreningar positiva

En förening som varit med i Föreningssteget från början och deltagit vid flera nattvandringar är Locxter MMA, där Johan Jansson är aktiv.

– Föreningssteget är jättebra för vår del. Att vara ute och nattvandra ligger lite i vårt sociala engagemang för ungdomar. Eftersom vi utövar en kampsport så är det ännu större anledning att vara ute nattetid och uppmärksamma våld bland ungdomar, säger Johan Jansson.

– Att nattvandra är ju ett av de lättaste sätten för oss vuxna att hjälpa och stötta

de unga. Fältarna gör ett jättebra jobb och man ser ju att det ger effekt, det är mycket lugnare på stan nu än tidigare, menar han.

Men trots de positiva siffrorna så är det viktigt att aldrig luta sig tillbaka och tycka att arbetet är klart. Det kommer hela tiden nya ungdomar och nya föräldrar som behöver information och stöd.

– Därför är det jätteviktigt att det här med nattvandringar hålls vid liv. Och vi ser positivt på att föreningarna engagerar sig i så stor utsträckning, säger Lars-Erik Karlsson.

Varför är alkohol farligt för unga?

1. Man kan inte lära sina barn att hantera alkohol genom att bjuda dem. Tvärtom visar forskningen att ungdomar som bjuds på alkohol av sina föräldrar dricker mer.
2. I åtta av tio fall av våldsbrott finns alkohol med i bilden. Oftast är det förövaren som är berusad och i hälften av fallen även offret.
3. Risken för alla typer av olyckor ökar eftersom det allmänna omdömet försämrats avsevärt, exempelvis trafik-, fall-, brand- och drunkningsolyckor.
4. Hjärnan utvecklas ända upp till 25-årsåldern. Risken för ett framtida alkoholberoende ökar ju tidigare i livet man börjar dricka.
5. De allra flesta som testar droger gör det efter att ha druckit alkohol och blivit berusade. Att undvika alkohol är därför ett bra sätt att också undvika andra droger. Även tobak och alkohol tycks gå hand i hand.

Källa: www.tänkom.nu där Statens folkhälsoinstitut i samarbete med polisen, Systembolaget, IOGT-NTO samt länsstyrelser och kommuner i Sverige sprider kunskap till föräldrar om tonåringar och alkohol.

FAKTA

Nattvandra du också!

Vid fem tillfällen under vårterminen 2013 genomförs organiserade nattvandringar med fältarna i samarbete med Föreningssteget:

- 30 april Valborgsmässoafton, samling kl 20
- 4 maj samling kl 22
- 25 maj samling kl 22
- 14 juni skolavslutning, samling kl 20
- 6 juli samling kl 22

För mer information kontakta fältarna:
Lars-Erik Karlsson: 0491-76 46 48
Jennifer Idberg: 0491-76 46 41

Mathias Stockman, Swedbank, Jenny Rees, SKB, och Henrik Eriksson, OKG, engagerar sig i Föreningssteget.

Samarbete ger större effekt

Ett säkrare och tryggare Oskarshamn. Det är målet för de företag och föreningar som engagerar sig i Föreningssteget – ett samarbete som ska hjälpa föreningarna i det förebyggande arbetet mot alkohol, tobak och droger.

Föreningssteget startade för två år sedan och engagerar nu 30 föreningar och fyra sponsrande företag i Oskarshamns kommun. Tillsammans med Smålandsidrotten och kommunens fältsekreterare jobbar man förebyggande med frågor som rör ungas alkohol-, drog- och tobaksvanor.

– Vi ville ta ett bredare samhällsansvar vad gäller de här frågorna, och då tänkte vi att det vill säkert föreningarna också. Kan vi hjälpas åt på det här området så når vi större effekt, förklarar Henrik Eriksson, som är sponsringsansvarig på OKG och tillsammans med SKB:s sponsringsansvarige, Jenny Rees, initiativtagare till Föreningssteget.

Föreningar nattvandrar

En första konkret åtgärd var att få fart på nattvandringarna på stan. Varje förening som ansluter sig till Föreningssteget har som krav att delta vid en nattvandring per år. Nattvandringarna genomförs i samarbete med kommunens fältsekreterare.

– Föreningarna jobbar ju redan med dessa frågor på ideell basis och förhoppningsvis kan Föreningssteget hjälpa dem och kanske också ge dem motivation att fortsätta, menar Jenny Rees.

Under Föreningssteget finns även fler aktiviteter, ett exempel är idrottsskolan Kalle hopp. Där får barn i årskurs ett och två möjlighet att prova på femton olika aktiviteter under ett år till en rimlig peng.

Företagen tar samhällsansvar

För företagen som stöttar Föreningssteget är det viktigt att ta sitt samhällsansvar och stötta de unga i samhället. För Swedbank är engagemanget en naturlig del i verksamheten.

– Det är självklart för oss att engagera oss i Föreningssteget. Det går helt i linje med hur vi vill jobba med unga. Det här handlar ju om våra framtida kunder och för oss är det ett sätt att ge något tillbaka till samhället, säger Mathias Stockman, företagsrådgivare på Swedbank.

Ingrid Wigstrand är projektledare för WANO:s granskning.

Skarpa ögon på SKB

Text Eva Nevelius Foto Lasse Modin

I början av mars kom 13 personer från WANO till SKB:s anläggningar i Forsmark och i Oskarshamn. Med stor noggrannhet granskar de allt från driften till hur ledningen styr verksamheten. Resultatet blir en lista med förbättringsområden.

Slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall, SFR i Forsmark, liksom Mellanlagret för använt kärnbränsle, Clab i Oskarshamn, är säkra anläggningar med en fungerande driftsorganisation. De granskas ständigt bland annat av myndigheterna.

– Men vi är knappast bäst i världen på allt och det är den måttstocken WANO använder sig av, förklarar Ingrid Wigstrand som är SKB:s projektledare för granskningen.

WANO är kraftindustrins egen organisation som bildades några år efter kärn-

kraftsolyckan i Tjernobyl. Målsättningen var att hjälpa till att förbättra kärnsäkerheten i medlemmarnas anläggningar. Det sker bland annat genom att utföra granskningar hos varandra.

Från flera länder

Medlemmarna i den grupp som besöker SKB i Sverige kommer från bland annat Frankrike, England och Kina. Sedan SKB blev medlem i WANO 2011 har vi också bidragit genom att skicka vår personal till anläggningar som granskats på andra håll i världen.

– En sådan här granskning är som en internrevision. Den grupp som kom till oss består av 13 personer från olika kärntekniska anläggningar runt om i världen och har jobbat länge inom industrin. Nu ger de oss råd utifrån sina erfarenheter och sin kunskap, förklarar Ingrid Wigstrand.

Hon berättar att SKB själv valt att genomföra en WANO-granskning. Även internt jobbar personal och ledning ständigt med förbättringar. Men ibland kan det vara nyttigt att få andra ögon som ser utifrån på den verksamhet som bedrivs.

– Det är kanske just det som är själva poängen. Vi går där varje dag och experterna från WANO gör det inte. De refererar mycket till sin egen verksamhet och säger: Så här gör vi? Varför gör ni så här? De går runt överallt i anläggningarna och jobbar sig uppåt i organisationen, förklarar Ingrid Wigstrand.

Konstruktiv kritik

Sammanlagt pågår granskningen under nästan tre veckor. Både SFR i Forsmark, mellanlagret Clab i Oskarshamn och huvudkontoret i Stockholm besöks. Resultatet blir en lista med konkreta råd och konstruktiv kritik för organisationen att gå igenom och analysera.

Om ett och ett halvt år kommer granskningen att följas upp. Senast då ska påpekandena vara åtgärdade.

Ingrid Wigstrand tror att granskningen kommer att ge många och stora positiva effekter.

– Genom att det är kollegor i branschen med egna erfarenheter av liknande verksamheter, får vi hjälp att fokusera på rätt saker. Vi får en knuff framåt att verkligen ta tag i problem som vi har och åtgärda dessa, säger hon.

Fotnot: Granskningen pågick för fullt vid denna tidnings pressläggning.

WANO, World Association of Nuclear Operators, är en ideell organisation med målet att öka säkerheten i medlemmarnas anläggningar och att hjälpa sina medlemmar att nå de högsta nivåerna av driftsäkerhet och tillförlitlighet.

Äspölaboratoriet kan i framtiden bli ett nationellt geosfärslaboratorium öppet för forskare inom olika områden.

Ä Nya framtidsplaner för Äspölaboratoriet

Text Anna Wahlstéen Foto Curt-Robert Lindqvist

Vetenskapssamhället har på allvar fått upp ögonen för Äspölaboratoriet och dess forskningsmöjligheter. Arbetet med att utveckla anläggningen till ett nationellt geosfärslaboratorium har nu kommit i gång.

Äspölaboratoriet har under drygt 25 års tid varit platsen där en stor del av forskningen kring den framtida slutförvaringen av använt kärnbränsle har skett. Anläggningen har utvecklats till en unik forskningsmiljö och i världen finns bara ett fåtal liknande laboratorier.

Sedan hösten 2011 har en diskussion om Äspölaboratoriets framtid förts inom det svenska vetenskapssamhället: Kan vi ha nytta av Äspölaboratoriet som en nationell anläggning för forskare inom olika discipliner?

Vetenskapsrådet stöttar

Svaret blev ett rungande ja. Ett 30-tal forskare från åtta större universitet och högskolor i landet har gått samman och arbetar nu för att bilda ett nationellt geosfärslaboratorium på Äspö. Detta blev möjligt efter att Vetenskapsrådet i höstas

beviljade ett planeringsbidrag på en miljon kronor under två år.

Georgia Destouni, professor i hydrologi vid Stockholms universitet, är koordinator och leder arbetet.

– Det är roligt att så många forskare från olika discipliner ställer sig bakom en sådan här satsning. Jag tycker att Äspölaboratoriet är en värdefull resurs och något som hela forskarsamhället kan ha nytta av, säger hon.

Behovet av ett nationellt geosfärslaboratorium finns inom flera olika discipliner, bland annat hydrologi, miljövetenskap, geologi, geokemi, geoteknik, mikrobiologi, ingenjörsteknisk forskning och materialvetenskap.

– Vi är många forskare som behöver

komma ut i fält för att göra observationer och experiment, framför allt under jord, något som i vanliga fall är oåtkomligt för oss. Att kunna utnyttja den befintliga anläggningen som finns på Äspö är en unik chans för oss.

Visioner blir verklighet

Verksamheten kommer att omfatta både det fem kilometer långa tunnelsystemet under Äspö och de omkringliggande områdena som undersökts vid SKB:s platsundersökning i Oskarshamn. Till hjälp för forskningen finns också SKB:s databas med mer än 600 miljoner mätdata från alla undersökningar.

– Tidigare har vi diskuterat visioner, nu måste det bli mer konkret, säger Georgia Destouni och syftar på såväl det vetenskapliga innehållet som hur verksamheten ska organiseras.

Läs mer ►►

Utbyggd Äspötunnel redo för nya försök

Efter drygt ett års borrhande och sprängande är nu utbyggnaden av Äspölaboratoriet i stort sett klar. Över 300 nya tunnelmetrar står redo att utnyttjas för nya experiment.

Äspölaboratoriet har byggts ut i flera omgångar under dess 27-åriga historia. Det senaste tillskottet är 310 meter ny tunnel, som ska användas både till egna och till andra organisationers försök.

I december förra året avslutades sprängningarna. Därefter har tunnarna förstärkts med betongsprutning och bultar.

De nya experimentplatserna ska bland annat användas till försök med horisontell deponering samt till försök för att undersöka hur betong påverkar lera. En del av utrymmet ska reserveras för sådana experiment som internationella organisationer inom kärnavfallsområdet vill göra.

Liksom det mesta av verksamheten i Äspölaboratoriet var utbyggnaden av tunneln även den en generalrepetition inför byggandet av Kärnbränsleförvaret. SKB fick då chansen att utforma och prova såväl tekniska rutiner för själva tunnelbygget som administrativa rutiner för till exempel kvalitetssäkring och arbetsmiljö.

Text Berit Lundqvist

Planerad verksamhet

Ett nationellt geosfärlaboratorium kommer att bli en nationell forskningsinfrastruktur, som kan utnyttjas av forskare från hela landet. Verksamheten kommer att omfatta forskningsmiljön i det fem kilometer långa tunnelsystemet under Äspö samt i de omkringliggande områdena som undersökts vid SKB:s platsundersökning i Oskarshamn. Dessutom kommer forskarna att få tillgång till SKB:s databas där alla mätvärden från 1980-talet och framåt samlats. I dag omfattar databasen mer än 600 miljoner mätdata.

Planeringsarbetet pågår i två år och redan under 2014 ska en ny ansökan om finansieringsstöd lämnas in till Vetenskapsrådet. Om svaret blir ja, kommer den nya verksamheten därefter att byggas upp successivt, med början 2015.

“Det här kan bli en ny epok för Äspölaboratoriet.”

– Det här är något helt nytt för Äspölaboratoriet och det är verkligen inspirerande att se att vår anläggning är användbar till mer än forskning kring slutförvaring av radioaktivt avfall, säger SKB:s Mats Ohlsson.

Äspölaboratoriets chef, Mats Ohlsson, är märkbart nöjd efter att ha deltagit i det första planeringsmötet om det framtida geosfärlaboratoriet på Äspö. Det är som att planera en ny epok för den underjordsanläggning som han själv varit med och byggt upp – från de första sprängningarna 1990 till dagens verksamhet där ett hundratal personer på plats är engagerade och ännu fler forskare runt om i landet och övriga världen.

Experimenten i underjordslaboratoriet är redan många och fler är på gång. Under förra året byggdes anläggningen ut med 300 meter nya tunnlar för att få plats med fler experiment. Ytterligare en ny tunnel ska enligt planerna byggas runt 2015. Där ska SKB demonstrera hela sekvensen från deponering av kapslar till pluggning av tunnlar vilket också innefattar att använda de prototyper till maskiner och hante-

ringsutrustningar som behövs i deponeringsprocessen.

Anläggningen öppnas

Parallellt med detta kommer alltså en helt ny verksamhet att byggas upp – ett nationellt geosfärlaboratorium. Det innebär att anläggningen öppnas för forskare från hela landet inom olika discipliner. De får genomföra sina egna experiment i underjordsanläggningen och även mätningar i fält kan bli aktuellt.

– Från SKB:s horisont kommer vi att behöva laboratoriet hela vägen fram till att Kärnbränsleförvaret i Forsmark tas i drift vilket kan ske om cirka 15 år. Vi vill ju att anläggningen ska leva vidare efter det och därför tycker vi att det är angeläget att redan nu börja arbeta med detta, förklarar Mats Ohlsson.

Arbetet har sparkat i gång med en rasande fart. Redan under det första pla-

neringsmötet i januari formades arbetsgrupper för att utreda olika praktiska frågor. Det handlar till exempel om vilka avtal som krävs för den framtida verksamheten, vilken forskning som kan bli aktuell och hur man skapar en internationell rådgivande kommitté. Här deltog representanter från Stockholms universitet, Kungliga Tekniska högskolan (KTH), Linnéuniversitetet, Nova Forskning och Utveckling och SKB.

De forskningsledare som stod bakom bidragsansökan till Vetenskapsrådet kommer att träffas för att fördjupa diskussionerna om vilken forskning som ska bedrivas vid laboratoriet. Efter sommaren planeras ett större möte i Oskarshamn där en bredare inbjudan till vetenskapssamhället går ut.

– Vi medverkar aktivt under den här planeringsfasen för att se hur vår verksamhet kan samordnas med ett nationellt

laboratorium och hur vi rent praktiskt gör för att öppna anläggningen för fler forskare, säger Mats Ohlsson.

Starkt stöd

I dagsläget har ett 30-tal forskare engagerat sig i satsningen på ett nytt geofärslaboratorium och mångdubbelt fler har uttalat sig positivt. För Mats Ohlsson var det en tydlig bekräftelse på att anläggningen i framtiden kan fylla en viktig funktion i det svenska forskarsamhället.

– Jag blev oerhört glad och stolt över det starka intresse som visats. SKB har ett stort nationellt uppdrag som krävt omfattande forskning och teknikutveckling. Det är verkligen roligt att se att övriga vetenskapssamhället vill bygga vidare på den stora kunskapsbas som vi arbetat upp här vid Äspölaboratoriet.

Att Vetenskapsrådet också stöttar pla-

neringen av geofärslaboratoriet ser Mats Ohlsson som en kvalitetsstämpel.

– Vetenskapsrådet lägger ner mycket arbete på att bedöma varje enskild ansökan. Om man går igenom det nålsögat så är det också ett bevis på att satsningen har goda framtidsutsikter.

Miljöforskning i fokus

Kommer övriga Oskarshamn att få del av den här satsningen på något sätt?

– Jag ser goda förutsättningar att forskningen på längre sikt ger spin-off-effekter i form av nya företag och ny teknik, något som jag hoppas kan tillvaratas av näringslivet lokalt och regionalt, säger Mats Ohlsson.

– Samtidigt kommer en stor del av den nya verksamheten att handla om miljöforskning, exempelvis förbättrad vattenmiljö vid kustområden och i Östersjön, och det är ju något som berör alla.

*»Det ska inte synas
att jag jobbat med en
möbel, därför gäller
det att använda
dåtidens material,
teknik och redskap.«*

Han satsar på byggnadsvårdsbutik i Figeholm

Text Anna Wahlstéen Foto Curt-Robert Lindqvist

För ett och ett halvt år sen flyttade Johan Fornander med familj och företag hem igen – från Kristianstad till barndomsorten Figeholm. Nu utvecklar han sin snickeriverkstad med en byggnadsvårdsbutik.

Vid Figeholms Marin har Johan Fornander huserat med sin snickeriverkstad sedan sommaren 2012. Här finns en hel del av de verktyg som kan behövas när man är möbelrenoverare och finsnickare. Det mesta följde med från Kristianstad där Johan Fornander verkat i nästan 15 år och där han också fick sina två mästarbrev, ett i finsnickeri och ytterligare ett i möbelrenovering.

– I Kristianstad finns mycket gods och gårdar så där blev det mycket restaurering av gamla möbler. Nu snickrar jag mycket inredningar både till bostäder och båtar, till exempel har jag byggt en del till dagiset här i Figeholm, berättar han.

Snickeri blir butik

Företaget har han haft sedan 1999 men förra året bytte det namn till Figeholms Finsnickeri & Färghandel. Ett namn som vittnar om att företaget fortsätter att utvecklas. När Lagerbladet hälsar på möts vi av två nyanlända lastpallar fulla med varor. Här ska bli färgbutik, med lite bredare inriktning på byggnadsvård. Förutom gamla tiders linoljefärger och slamfärger kommer här även att finnas annat som kan behövas när man underhåller och renoverar gamla hus, såsom fönsterkitt, såpa, fernissa, renoveringsolja, penslar och tätningslister av lin.

Varorna kommer från Gysinge centrum för byggnadsvård som har det mesta man kan tänka sig av reservdelar till gamla hus, allt från textilier och tapeter till el och belysning. Även om Johan

Fornander främst specialiserar sig på färg så kommer han även att sälja Gysinges övriga sortiment på beställning. Och när kunder hör av sig för att få hjälp med förmedling av byggnadsmaterial så står han gärna till tjänst.

Att använda tidstypiska material och tekniker vid renovering och restaurering av både hus och möbler tycker Johan Fornander är viktigt.

– Jag är intresserad av kulturarv och tycker att det är viktigt att bevara det som är gammalt i stället för att bara konsumera. Det handlar ju i förlängningen om miljöhänsyn.

Klart till säsongsstart

För att kunna göra den här satsningen har Johan Fornander fått stöd från SKB Nu i form av ett borgensåtagande.

– Samarbetet med SKB Nu har hjälpt mig att snabbare få i gång byggnadsvårdsbutiken, annars hade jag fått köpa lite i taget. Nu finns hela färgsortimentet hemma när säsongen börjar och det är ju en stor fördel för att kunna sälja något.

Butiken kommer att vara öppen varje lördag plus ytterligare en dag i veckan. Och så förstås de dagar då Johan Fornander arbetar i snickeriet.

– Än så länge jobbar jag inte heltid här, men det är ju det som är målet, säger han och visar lite av det han håller på med.

Bästa verktygen på loppis

Två pardörrar från 1900-talets början står lutade mot en vägg. Forsiktigt tas den

◀ Linoljefärger i olika kulörer säljs i den nya butiken ...

▼ ... liksom penslar av olika storlekar.

krackelerade lackfärgen bort, eventuella skador lagas och sedan ska dörrarna strykas med linoljefärg. Helt enligt dåtidens seder och bruk.

Vid en annan vägg står några soffbord som väntar på ytbehandling och på en bänk står en rokokostol som fått ryggstödet lagat. Men ingenstans syns några moderna verktyg till.

– Nej, det mesta är inköpt på loppmarknader. Där finns verktyg av mycket hög kvalitet, förklarar Johan och visar stämjärn, filar, hyvlar och andra handverktyg som han oftast använder när han tar sig an sina restaureringsobjekt.

– Det ska inte synas att jag jobbat med en möbel, därför gäller det att använda dåtidens material, teknik och redskap. Att se någon stå med en slipmaskin på en 1700-talsmöbel, det skär faktiskt i hjärtat, säger Johan Fornander.

Om Johan

Namn: Johan Fornander.

Företag: Figeholms Finsnickeri & Färghandel vid Figeholms Marin.

Utbildning: Mästare i finsnickeri och möbelrenovering, även konservatorutbildning vid Göteborgs universitet.

Familj: Sambo och två barn.

Bor: I gamla lärarbostaden i Figeholm.

FAKTA

Carl Bloom vill få fler pensionerade akademiker att stötta arbetsmarknaden, utan att för den skull konkurrera med unga arbetstagare.

Nytt företag bemannar med veteraner

Text Anna Wahlstéen Foto Curt-Robert Lindqvist

Han är pensionären som startade om. Efter sex år som stadsarkitekt i Oskarshamn och tolv år som ordförande i Miljöpartiet har Carl Bloom nu startat företaget Akademikerveteranerna.

– Som arkitekt slutar man aldrig att arbeta, förklarar Carl Bloom, när han välkomnar Lagerbladet i lägenheten i Kristineberg.

Här bor och jobbar han – trots att han varit pensionär i flera år. Arkitekt är, i likhet med flera andra arbeten, ett passionssyrke, menar Carl Bloom. Det sitter i själen och finns kvar trots att man lämnar arbetslivet eller gör något annat.

Passion blev företag

Nu har han tagit sin passion ett steg vidare och startat Akademikerveteranerna. Det är ett slags bemanningsföretag för äldre, erfarna akademiker. En pool där arkitekter, ingenjörer och personal inom skola och utbildning kopplas ihop med kommunala förvaltningar, företag och organisationer som behöver erfaren personal. Det kan handla om uppdrag på några timmar i veckan eller i månaden, kanske en insats i ett projekt under en kortare tid.

– Fördelen med att anlita pensionerade akademiker kan vara, att de tack vare sin långa erfarenhet kan arbetsprocesserna

inom till exempel kommunala förvaltningar och även kan fungera som mentorer för yngre medarbetare, samtidigt som de är flexibla vad gäller arbetstider.

Idé från eget uppdrag

Det hela började med att Carl Bloom själv fick ett tvåårigt uppdrag åt Vetlanda kommun, där han två dagar i månaden arbetar som expertstöd åt kommunens samhällsbyggnadsförvaltning. Han ger råd vid beslut, stöttar i strategiska frågor och granskar handlingar i olika plan- och bygglovsärenden.

– Det var i samband med det som jag fick idén att det här kanske är något som fler behöver. Fyrtioåringarna går också i pension och då uppstår en stor kompetensbrist, säger Carl Bloom.

Vid kontakter med Oskarshamns Företagscentrum, Almi och Atrinova fick han rådet att göra en marknadsundersökning. Tack vare ekonomisk stöttning från SKB Nu kunde han anlita en konsult för att undersöka marknaden i ett 20-tal

kommuner i Småland, Östergötland och Blekinge. Resultatet blev över förväntan. Det fanns både intresse och behov av att anlita personal med rätt utbildning och lång erfarenhet för uppdrag som inte krävde en heltidstjänst.

– Hjälpen från SKB Nu var en jättebra start för mitt företag. Det gav mig kunskap om marknaden och ett bra underlag att gå vidare med när det gäller att formulera en affärs- och marknadsplan.

Bred marknadsföring

Nästa steg handlar om marknadsföring och där har han fått stöd från Regionförbundet. Förutom annonsering i branschtidningar och personligt nätverkande hoppas Carl Bloom också på Internet. En egen webbsida är klar och likaså ett konto på Facebook.

– Jag har redan fått förfrågningar om att använda erfarna sjuksköterskor som mentorer i sjukvården och det ser jag som en möjlig vidareutveckling av företaget, säger Carl Bloom.

Det här är SKB Nu

Som en del av mervärdesavtalet har SKB bildat dotterbolaget SKB Näringslivsutveckling AB. SKB Nu verkar för att utveckla näringslivet i Oskarshamns kommun och skapa långsiktiga och varaktiga arbetstillfällen. Detta görs på två

sätt, dels genom affärsutveckling, dels genom borgensåtaganden. SKB Nu stöttar företag med lokal förankring och utvecklingsmöjligheter. Affärsutvecklare på SKB Nu i Oskarshamn är Spiros Toulikas, 070-492 67 57, spiros.toulikas@skb.se, www.skbnu.se.

Posivas vd Reijo Sundell var för en tid sedan på besök vid SKB:s anläggningar i Oskarshamn. Här på Kapsellaboratoriet.

Lika men ändå olika

Text Eva Nevelius Foto Curt-Robert Lindqvist

I slutet av 2012 lämnade Posiva, SKB:s motsvarighet i Finland, in sin ansökan om bygglov för slutförvaret för använt kärnbränsle i Olkiluoto. Sverige och Finland ligger långt framme på området. Men en hel del skiljer också de två länderna åt.

Olkiluoto är en ö vid Bottenhavet i Eurajoki (på finska Eurajoki) kommun. Här finns ett kärnkraftverk med två reaktorer och en som är under byggnation. I framtiden planeras också för ett slutförvar för använt kärnbränsle och en inkapslingsanläggning.

Forskningsanläggning först

Men till skillnad från Sverige har man redan satt spaden i jorden. För åtta år sedan påbörjades schaktningen ner i berget i forskningssyfte. Nu vill Posiva gå vidare och har ansökt om tillstånd att få utöka forskningsanläggningen Onkalo till ett riktigt slutförvar för använt kärnbränsle. Posivas vd Reijo Sundell var för en tid sedan på besök vid SKB:s anläggningar i Oskarshamn och fick då svara på vad som skiljer Finland och Sverige åt.

– Processen är lite annorlunda i Finland, vi har redan fått principbeslut för platsen i Eurajoki. Där kan jag tycka att

vi har en fördel, då vi redan nu kan bygga Onkalo som i framtiden kommer att vara en del av slutförvaret.

Finland har även ett principbeslut om att använda sig av den svenska KBS-3-metoden där använt kärnbränsle placeras i kopparkapslar omgivna av bentonitlera cirka 500 meter ner i urberget.

Att bygglovsansökan nu lämnats in har inte orsakat några större rubriker i Finland. Frågan har under åren som gått inte heller väckt någon nämnvärd debatt.

”Pragmatisk inställning”

Reijo Sundell använder ordet ”pragmatisk” när han beskriver inställningen i Finland. Samma sak säger Tomas Lehtimäki, geofysiker, och Liisa Wikström, geolog, vid SKB i Forsmark som tidigare varit verksamma i Olkiluoto.

– Det är nog ganska typiskt för Finland att man gärna vill börja göra saker direkt i stället för att prata, planera och disku-

tera i all evighet, säger Tomas Lehtimäki som numera bor i Östhammar.

Och Liisa Wikström säger att hon tror att det finns en relativt stor förståelse hos lokalbefolkningen.

– Finland har varit självständigt under en ganska kort tid historiskt sett. Det har nog gjort oss medvetna om att saker och ting kan förändras och att samhället inte kommer att se likadant ut för alltid. Då inser man också att avfallet är tryggare under jord.

Posivas bygglovsansökan ska nu granskas av myndigheterna, något som beräknas ta ett och ett halvt till två år. I Sverige lämnade SKB in ansökan om att få bygga Kärnbränsleförvaret i Forsmark 2011 och det kommer troligen att ta ytterligare några år innan myndigheternas prövning är klar.

Läs mer om slutförvarsfrågan i andra länder ►►

Uppskjuten process i Danmark

DANMARK. Danmark har ingen kommersiell kärnkraft. Men radioaktivt avfall finns det trots allt. Det handlar om omkring 5 000 tunnor som kommer dels från forskning (bland annat från nerlagda forskningsreaktorer), dels från vården. Tunnorna lagras vid Risö-anläggningen norr om Roskilde.

En handfull kommuner har pekats ut som lämpliga för ett slutförvar av landets geologiska expertis, Bornholm, Skive, Struer, Kerteminde och Lolland. Men ingenstans har förslaget tagits emot med någon större entusiasm, enligt Sydsvenskan.

Två av dessa platser skulle ha valts ut som slutkandidater nu under januari. Men så meddelade hälsoministern att beslutsprocessen ska ändras. Urvalet kommer att skjutas upp tills en strategisk miljöanalys föreligger i slutet av året. Flera olika alternativ ska undersökas, däribland fortsatt mellanlagring av avfallet.

Information på Woodland Cree i Kanada

KANADA. "Kakanawapatenow Kakanata isichikewin ote nikan itotamasawin kakisapata pimi". Så kan det låta när SKB:s motsvarighet i Kanada, NWMO (Nuclear Waste Management Organization) berättar hur man ska ta hand om använt kärnbränsle på lång sikt på Woodland Cree, ett av landets ursprungsspråk. I Kanada körde processen fast i slutet av 1990-talet. 2010 startade man en ny platsvalsprocess och uppmanade kommuner att frivilligt anmäla sitt intresse för att få veta mer om ett slutförvar. Nu har ansökningstiden gått ut och 21 intresserade kommuner finns.

Ursprungsbefolkningen som består av både indianer och inuiter har en särställning enligt kanadensisk lag. På NWMO säger man sig vilja tillvarata ursprungsbefolkningens traditionella kunskap och inkorporera den i sitt arbete.

Även Kanada tänker sig geologisk slutförvaring cirka 500 meter ner i urberget. Östhammars kommun har haft en hel del kontakt med Kanada och Jacob Spangenberg (C), kommunalråd, var på besök vid en internationell konferens så sent som i höstas. Där fick han bland annat träffa lokala politiker.

– Kanada befinner sig ungefär där vi befann oss för 20 år sedan och från kommunernas sida är de väldigt nyfikna på hur vi har jobbat här i Sverige. Mitt budskap till dem är att om man går in i en sådan här process gäller det att skaffa sig kunskap för att förstå processen ur kommunens perspektiv.

Informationen går andra vägar i Spanien

SPANIEN. Spaniens motsvarighet till Slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall, SFR, i Forsmark heter El Cabril och ligger nordväst om Cordoba. Hit åkte tre representanter från Regionförbundet i Kalmar tillsammans med Jenny Rees, Ann-Kristin From och Olle Zellman som sysslar med samhällskontakter på SKB i november förra året.

Ann-Kristin From från SKB i Forsmark såg vissa skillnader mellan det svenska och det spanska sättet att arbeta.

– Enresa jobbar mycket med att informera den politiskt tillsatta borgmästaren. Därefter är det borgmästaren som får stå för informationen till invånarna. Vi på SKB i Forsmark och Oskarshamn pratar naturligtvis också med lokalpolitikerna men har dessutom mycket direktkontakt med de närboende och befolkningen.

El Cabril togs i drift 1992. Dessförinnan hade radioaktivt avfall förvarats i en nerlagd urangruva i närheten ända sedan 1961. I december 2011 valde Spanien också en plats för ett centraliserat mellanlager för använt kärnbränsle och annat högaktivt avfall, byn Villar de Cañas sydost om Madrid.

Lika men ändå olika

Få närboende i Kina

KINA. Titta på den här bilden. Här bor den närmast berörda familjen när Kina nu planerar för anläggandet av ett underjordiskt berglaboratorium för att forska om möjligheterna att slutförvara högaktivt avfall. Platsen heter Beishan och ligger långt ut i Gobiöknen.

Utöver den enda nomadfamilj som lever ett par kilometer från borrhållsplatserna finns det knappast någon befolkning i Beishan. Det är inte så konstigt. Klimatet är nämligen extremt med ner till minus 40 grader på vintern och upp till plus 40 på sommaren.

– Platsen ligger åtta och en halv mil från närmaste tätort, en stad som heter Yumen City. Det tog fyra timmar att ta sig till Beishan med fyrhjulsdriven bil på vad som ibland liknade en väg, ibland var ren öken, berättar Claes Thegerström SKB:s förra vd som numera arbetar som konsult.

Han var på besök före jul och fick då se bland annat det 15-tal borrhål som borrhållsplatserna i Beishan, en mindre omfattande variant av de platsundersökningar som SKB genomfört i både Forsmark och Oskarshamn.

Bygget av ett berglaboratorium är tänkt att starta 2016. Någon gång runt 2040 hoppas man även kunna bygga ett slutförvar på samma plats. Den metod som kan komma att användas liknar den svenska metoden med kopparkapslar inbäddade i bentonitlera i kristallint urberg.

Nomadfamiljen har fått besök och ska vara informerade om planerna.

Sloknat intresse väcktes på nytt

JAPAN. SKB:s tidigare platschef i Forsmark, Kaj Ahlbom, reste flera gånger till Japan på uppdrag av SKB International, före 2011. Japanerna var då mycket intresserade av acceptansfrågorna och hur man i Sverige informerat lokalbefolkningen. Kaj Ahlbom kunde bland annat berätta om tidningen Lagerbladet, uppsökande verksamhet och närboendeträffar med gott kaffe.

Efter tsunamin och det efterföljande kärnkraftshaveriet i Fukushima blev det svårare att diskutera valet av plats för ett slutförvar för högaktivt avfall eller använt kärnbränsle i Japan. Intresset för att köpa tjänster av SKB International minskade. Men under 2012 vaknade det till liv igen.

– Platsvalsfrågan komplicerades än mer efter olyckan som en följd av bristande förtroende för såväl industrin som myndigheter och politiker. De japanska organisationerna fokuserar i nuläget i stället på forskning och utveckling. De arbetar ännu mer intensivt på det området bland annat som en följd av det som hände i Fukushima. I dag är de en lika stor kund hos oss som före 2011, berättar Magnus Holmqvist, vd på SKB International.

Fotnot: SKB International är ett helägt dotterbolag som sysslar med att sälja SKB:s kunskaper till världen.

Hon väljer fordon efter väder

Text Anna Wahlstéen Foto Curt-Robert Lindqvist

Kanske är bil eller buss det vanligaste transportmedlet till och från jobbet. Men för Anna Källgren, receptionist på SKB och bosatt på Vinö, räcker det inte långt. Nej, här gäller det att anpassa fordon efter både årstid och väderlek.

Vad gör du på SKB?

– Jag jobbar i receptionen och växeln på Äspölaboratoriet och har hand om allt från övervakning av personer under jord till resebokningar. Det är ett jätteroligt och omväxlande jobb och jag trivs väldigt bra.

Hur kom det sig att du började jobba på SKB?

– Från början är jag fritidspedagog och har bland annat jobbat på förskolan i Misterhult. I tio år jobbade jag på Figeholms Marin och sålde båtar och motorer. Men det var ju väldigt säsongsbetonat och jag ville ha något att göra även vintertid. Jag började på SKB 2005 som konsult och vikarierade i receptionen ett par dagar, som blev en vecka och sedan månader och år. Och från 2010 är jag fast anställd här.

Och så bor du på en ö i skärgården, Vinö, hur hamnade du där?

– Det var när jag och min man fått vårt första barn som jag flyttade ut till Vinö eftersom min man är fiskare där. Många tycker att det verkar vara besvärligt att bo där ute, särskilt under vintern, men jag hade väl egentligen aldrig några betänkligheter utan har trivts jättebra.

Hur tar du dig till jobbet?

– Oftast åker jag båt till Klintemåla och därifrån tar jag bilen till Äspö. När isen lägger sig brukar vi ta fiskebåten för den är lite större och kan ta sig igenom tunn is. Men när isen blir tjockare blir det hydrokopter, den kan köra både uppe på

isen och i vattnet. Fast bäst är det när isen är stark för då kan jag köra snöskoter. Om det är riktigt besvärligt väder har det hänt att jag stannat på fastlandet och övernatat hos bekanta, men jag har aldrig stannat hemma från jobbet på grund av vädret eller ens kommit för sent till jobbet. Det gäller bara att starta lite tidigare på morgonen.

Vilket är ditt favoritfordon?

– Jag köpte en egen snöskoter för fyra år sedan och den gillar jag verkligen. Jag är så lycklig när jag kan ta den till jobbet. Det är så härligt att susa fram i mörkret. Det kan ju vara lite svårt att hitta på isen om det är snöoväder, men vi brukar sätta ut risruskor med reflexer i så att jag ser var jag ska köra. Och så är det så fint att åka på morgnarna när solen börjar titta upp, då kan man se spår av vildsvin och räv på isen.

Vad är tjusningen med att bo i skärgården?

– Friheten! Jag älskar naturen och gillar både att jaga och fiska. På somrarna hjälper jag min man, då är vi ute och fiskar varje morgon. Vi har ålbottengarn som måste vittjas varje dag. Visst är det ett tungt jobb och ganska slemmigt att hålla på med, men jag gillar det.

Finns det inga nackdelar med att bo på en ö?

– Ja, man måste ju planera allting, det går ju inte att göra saker spontant som att beställa hem pizza en kväll. Och vintertid är det förstås tråkigt att barnen och barn-

barnen inte kan komma och hälsa på så ofta. Men vi försöker att träffas minst var tredje vecka och i vintras kom sonen med familj och hälsade på trots kyla och is. Då lånade vi en skoterkälke som lilla Agnes, sju månader, och hennes mamma fick åka i. Det gick jättebra.

Längtar du efter våren?

– Jag gillar alla årstider och visst är det skönt att kunna börja köra båt igen. Men jag gillar vintern jättemycket och tycker att det är mysigt att gå ut i skogen och spåra i snön, kanske elda en brasa och grillar lite korv.

Om Anna

Namn: Anna Källgren.

Ålder: 56 år.

Född: I Västervik.

Familj: Maken Hasse, två vuxna barn och två barnbarn.

Bor: På Vinö.

Fritidsintressen: Förutom fiske, jakt och långpromenader i skogen så gillar jag att baka och pyssla med allt möjligt. Jag syr, handarbetar, målar och tapetserar. Och ibland ägnar jag mig åt fiskskinnberedning, alltså behandlar ål- och fiskskinn så att de blir som vanligt skinn som jag sedan syr till exempel plånböcker och armband av.

Dold talang: Jag har tagit kurser i dragspel så det spelar jag ibland, fast bara efter noter.

FAKTA

» Jag köpte en egen snöskoter för fyra år sedan och den gillar jag verkligen. Jag är så lycklig när jag kan ta den till jobbet.«

NÅGRA RADER OM ■■■

Foto Simon Roth

... modernare kylning byggs.

I Mellanlagret för använt kärnbränsle, Clab, på Simpevarps-halvön finns i dag drygt 5 500 ton använt bränsle. Bränslet kyls med hjälp av flera sammankopplade kylsystem – en så kallad kylkedja.

Under vintern har bygget av en ny kylkedja startat. Från mellanlagret läggs nya rör till ett nytt utlopp i Hamnefjärden. Rören dras ett stenkast från OKG:s parkeringsplats och nära Söråbyn. Under 2014 ska den nya kylkedjan tas i drift. Kapaciteten för kylningen kommer att öka från dagens 6,5 megawatt till 15 megawatt.

nova

UTBILDNING, FoU & AFFÄRSUTVECKLING

... **100 forskare.** Så många är i dag aktiva i de 28 olika forskningsprojekten som är knutna till Nova Forskning och Utveckling (Nova FoU). Projekten har en stor bredd och rör bland annat naturvetenskap, teknikutveckling, energiforskning och samhällsvetenskap.

Nova FoU är en plattform för forskning och utveckling inom Nova Utbildning, FoU & Affärsutveckling (Nova). Forskningsplattformen är ett samarbete mellan SKB och Oskarshamns kommun som ger forskare tillgång till SKB:s anläggningar och databas.

Foto Jenny Holmström

Helen Petersson har namngivit SKB:s nya fartyg, Sigrid, och fick stor uppmärksamhet vid sjösättningen i Galati i Rumänien.

... **Sigrid**, vårt nya transportfartyg för radioaktivt avfall. Som vi tidigare berättat om i Lagerbladet sjösattes Sigrid i oktober förra året vid varvet i Galati i Rumänien där hon byggs. Med vid sjösättningen var Helen Petersson som till vardags arbetar som assistent vid mellanlagret Clab i Oskarshamn. Det är nämligen Helen som har gett Sigrid hennes namn. Hon deltog i en namntävling bland personalen på SKB där ett 70-tal förslag inkom. Priset innebar att få vara med vid sjösättningen i Rumänien.

Och för Helen blev det en spännande resa och en annorlunda upplevelse. Hon blev något av en huvudperson vid ceremonin innan fartyget gled ner i vattnet. Någon namngivningsceremoni med krossandet av en champagneflaska genomfördes dock inte. Det kommer att ske när Sigrid kommer till Sverige, vilket beräknas bli till sommaren.

Foto Curt-Robert Lindqvist

... **Upptäck underjorden.** En lördag varje månad arrangerar SKB urbergsturer, där vem som vill kan anmäla sig och följa med på en guidad tur i Äspölaboratoriet. Under våren erbjuds dessa turer vid tre tillfällen: 6 april, 4 maj och 1 juni. Alla guidade turer startar vid Urbergsentrén klockan 10 och 13. Anmälan görs till Turistbyrån på telefon 0491-770 72 eller via www.skb.se.

Fler chanser att se underjorden ges i sommar då det körs dagliga turer enligt särskilt program.

Foto Curt-Robert Lindqvist

... **avtal med Elajo.** SKB har tecknat avtal med Elajo Mekanik AB om tillverkning av kassetter för mellanlagring av använt kärnbränsle. Avtalet gäller 2014–2019 och bedöms vara värt cirka 150 miljoner kronor. Elajo ska enligt avtalet tillverka och leverera 304 lagringskassetter av typen kompaktkassetter till SKB:s mellanlager för använt kärnbränsle i Oskarshamn.

Detta innebär att Elajo bygger ut sin verksamhet i Oskarshamn och anpassar den till tillverkningen av de nya kassetterna.

– Genom avtalet säkras vi befintliga arbetstillfällen fram till och med 2019. Det kan också bli aktuellt med nyanställningar, säger Anders Lindh, vd för Elajo.

... **tillståndsprövningen.** Våra ansökningar om att få bygga Kärnbränsleförvaret i Forsmark och inkapslingsanläggningen i Oskarshamn ligger hos myndigheterna för prövning. Yttranden från den första remissrunda som genomförts kom in under hösten. SKB har bland annat fått ungefär 300 stora och små frågor från Mark- och miljödomstolen. Senast 2 april i år kommer vi att svara på dem i samlad form.

Samtidigt kommer även ett antal kompletteringar att gå iväg till Strålsäkerhetsmyndigheten. Här svarar SKB löpande på de begäranden som inkommer.

Tillståndsprövningen rullar därefter vidare. Att processen tagit något längre tid än tidigare beräknat är en av anledningarna till att SKB valt att flytta fram tidsplanen för Kärnbränsleförvaret. Planerad byggstart beräknas nu ske senast i början av 2019.

Foto: Curt-Robert Lindqvist

Göran Nilsson inspekterar den nya krökmättningsanläggningen på Åspö.

... **krökta borrhål.** Att borra hål i berget är lätt. Att veta exakt var borrhålet tar vägen är däremot svårare. Därför har en 300 meter lång anläggning byggts utanför Åspölaboratoriet där instrument för krökmätning ska kunna testas. Anläggningen består av ett långt plaströr ordentligt förankrat i berggrunden och ytterst noggrant inmätt. Materialen är valda för att kunna testa olika typer av mätinstrument.

– Det är en intressant anläggning. Det finns ingen liknande i världen så vi har fått ta fram en egen konstruktion, säger projektledare Göran Nilsson.

Maskinteknik i Oskarshamn AB har hjälpt till med de mekaniska arbetena.

Hur mår Östersjön?

Under 2012 beslutade EU att avsätta 38 miljoner euro till forskningsprojekt för att förbättra miljön i Östersjön. Huvuddelen av pengarna ska gå till projekt som säkrar livskraftiga ekosystem. På nationell nivå görs en viktig satsning när Naturvårdsverket finansierar saneringen av hamnbassängen i Oskarshamn. Det här är två exempel på vad som görs för att förbättra miljön i Östersjön.

Men hur allvarligt är läget egentligen? Har det skett förbättringar på några områden de senaste åren?

Jan Andersson, enhetschef vid SLU, Institutionen för akvatiska resurser, berättar om läget för Östersjön.

Torsdag 18 april kl 18 på Kapsellaboratoriet i Oskarshamn.

Fri entré. Vi bjuder på macka.

Föranmälan till besok@skb.se eller 0491-76 78 05.

Välkommen!

Svensk Kärnbränslehantering AB

Var med och fira Lagerbladet!

Till sommaren är det dags för jubileum, då firar Lagerbladet i sin nuvarande form tio år! Därför vill vi passa på och fråga dig, som läser Lagerbladet, om det är något särskilt i tidningen du gillat från de gångna tio åren. Har du något reportage eller artikel som du särskilt minns? Eller kanske har du något önskerreportage som du ännu inte fått läsa i Lagerbladet.

Ring, mejla eller skicka ett vanligt brev, märkt med "Utlottning Lagerbladet Oskarshamn". Kanske publicerar vi ditt inlägg i nästa nummer av tidningen eller så sparar vi ditt tips till kommande nummer.

Bland bidragen som anländer till oss **senast 22 april**, lottar vi ut fem badlakan och fem termosar.

Skicka ditt bidrag till:

 Svensk Kärnbränslehantering AB, Anna Wahlstéen,
Äspölaboratoriet, Box 929, 572 29 Oskarshamn

 lagerbladet@skb.se

 0491-76 80 96

Psssst ... du vet väl att du kan läsa tidigare nummer
av Lagerbladet på webben: www.skb.se/lagerbladet